

§ 239

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Fatim Diarran talousarvioaloitteesta määrärahojen varaamisesta riittäviin opetusvälineisiin

HEL 2019-003301 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuulia Tikkanen, opetuskonsultti, puhelin: 310 88047
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä ja ruotsinkielisissä peruskouluissa on yhteensä 44 000 oppilasta. Vuonna 2018 Helsingin kaupungin peruskoulut käyttivät 8 892 000 euroa aineisiin ja tarvikkeisiin. Tämä on keskimäärin 209 euroa/oppilas. Tästä määrärahasta suurin osa on kohdentunut oppimateriaaleihin. Kokonaisuudessaan 200 000 euron lisämääräraha tuottaa pienen vaikutuksen yksittäisen oppilaan oppikirjahankintoihin, mikäli lisämääräraha jaetaan kaikkien peruskoulujen oppilaiden kesken. Sen sijaan, mikäli esitetty lisämääräraha kohdennettaisiin osalle kouluista tai tietyille kouluille määriteltujen kriteerien perusteella, vaikutus olisi oppilaskohtaisesti merkittävä.

Peruskoulun rehtori tekee vuosittain talousarvion käyttösuunnitelman ja arvioi sen puitteissa määrärahatarpeet sekä kohdentaa määrärahat parhaaksi katsomallaan tavalla. Koulun johtokunta hyväksyy rehtorin esityksestä koulun käyttösuunnitelman. Osa vanhemmista on tuonut esiin huolta oppimateriaalien riittävydestä. On erittäin tärkeää, että oppimateriaaleista koskevaa keskustelua käydään avoimesti ja myös arvioidaan oppimateriaalien riittävyttä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala selvitti lukuvuonna 2018-2019 oppimateriaalien ja oppikirjojen tilannetta sekä materiaalien hankintaa peruskouluille suunnatussa kyselyssä. Kyselyn pohjalta laadittu selvitys julkaistiin 22.3.2019 mediassa. Oppimateriaalien resursointi, hankinta ja käyttö vaihtelevat kouluittain. Selvityksen mukaan määrärahaa on joissakin kouluissa vaikea saada riittämään sekä perinteisille kirjoille että sähköiselle materiaalille. Toisaalta osa vastaajista oli sitä mieltä, että oppimateriaalirahaa on perustilanteessa riittävästi ja oppimateriaalihankintaprosessin tuleekin sisältää valintoja ja myös kestävä kehityksen näkökulmaa. Selvityksen pohjalta Helsingin kouluille laadittiin ohjeistus oppimateriaalien hankinnasta sekä ohjeistettiin kouluja osallistamaan oppilaita nykyistä enemmän oppimateriaalien valinnassa. Myös huoltajien kanssa käydään koulun tilaisuuksissa keskustelua pedagogiikasta ja oppimateriaalien käytöstä.

Perusopetuksen oppimisympäristöt ja työtavat valitaan opetukselle ja oppimiselle opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä oppilaiden tarpeiden, edellytysten ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Oppimisympäristöt viittaavat tiloihin ja paikkoihin sekä yhteisöihin ja toimintakäytäntöihin, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Tämä sisältää myös välineet, palvelut ja oppimateriaalit, joita opiskelussa käytetään. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Oppimisympäristöjen lisäksi työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Työtapojen valinnassa huomioidaan eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Työtapojen ja oppimateriaalien valintojen pedagogisena tavoitteena on vahvistaa oppilasta aktiivisena toimijana, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Merkittävä osa oppimisesta tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista.

Oppimisympäristöillä viitataan perusopetuksessa laaja-alaisempiin oppimista edistäviin ratkaisuihin kuin ainoastaan oppikirjoihin, mikä on syytä ottaa huomioon, kun arvioidaan peruskoulujen hankintoja. Koulut päättävät itsenäisesti edellä kuvatuin pedagogisin perusteluin, millaisia opetusvälineitä opetuksessa otetaan käyttöön.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 28.8.2019 mennessä valtuutettu Fatim Diarran ja yhdeksän muun valtuutetun talousarvioaloitteeseen:

Riittävät opetusvälineet ovat oleellinen osa oppilaiden oppimista. Kaikissa Helsingin kouluissa ei tällä hetkellä ole riittävää määrää oppimateriaaleja. Kouluilla ei ole resursseja hankkia tarvittavia oppimisvälineitä. Tämä eriarvoistaa kaupunkimme kouluja eri alueilla. Osassa kouluissa vanhemmat ovat joutuneet hankkimaan oppikirjoja itse. Se on vastoin peruskoulutuksen periaatteita ja on omiaan eriarvoistamaan lapsia varallisuuden mukaan. Näin ei voi jatkua.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kaupunki osoittaa 200 000 euron lisämäärärahan koulujen oppimateriaalien hankintamäärärahoihin vuoden 2020 talousarvioon.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuulia Tikkanen, opetuskonsultti, puhelin: 310 88047
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Oheismateriaali

1 Riittävät opetusvälineet_aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano